

bona opera sequerentur. Nolite esse de numero talium, fratres. Dicitur in quodam Psalmo, de quodam homine tali, id est, de tali genere, quasi de uno. « Noluit, inquit, » intelligere, ut bene ageret¹. » Non dictum est : « Non potuit intelligere. » Vos ergo oportet ut velitis intelligere, ut bene agatis. Intellectus enim vobis non deerit manifestus. Quis est manifestus intellectus? Nemo jactet bona opera sua ante fidem, nemo sit piger in bonis operibus accepta fide. Dat Deus ergo indulgentiam omnibus impiis, et eos justificat ex fide.

IX. « Beati quorum remissæ sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputavit » Dominus peccatum, nec est in ore ejus dolus². » Jam Psalmus incipit, et incipit intellectus. Intellectus ergo vel intelligentia ipsa est, ut noveris nec jactare te debere de meritis tuis, nec præsumere de impunitate peccati. Psalmi enim titulus ita est : « Huic David intellectus. Intelligentiæ vocatur Psalmus iste. Prima ergo intelligentia, ut te noveris peccatorem. Consequens intelligentia est, ut cum ex fide per dilectionem bene cœperis operari, ne hoc viribus tuis, sed gratiæ Dei deputaveris³. Ita non erit dolus in corde tuo, hoc est, in ore interiore tuo; nec aliud in labiis habebis, aliud in cogitatione. Non eris de illis Pharisæis, de quibus dictum est : « Similes estis monumentis dealbatis, a foris quidem apparetis hominibus » justis, intus autem pleni estis dolo et iniquitate⁴. » Qui ergo cum sit iniquus justum se prætendit, nonne dolosus est? Non ille Nathanaël est, de quo Dominus dicit : « Ecce » vere Israëlita in quo dolus non est⁵. » Unde autem in illo Nathanaële dolus non erat? « Cum esses, inquit, sub » arbore ficu, vidi te⁶. » Sub arbore ficu erat, sub condi-

¹ Psal. xxxv, 4. — ² Id. xxxi, 1, 2. — ³ Galat. v, 6. — ⁴ Matth. xxiii, 17. — ⁵ Joan. 1, 19. — ⁶ Ibid. 48.

tione carnis erat. Si sub conditione carnis erat, quia impietate propaginis tenebatur; sub illa arbore ficu erat, in qua gemitur in alio Psalmo : « Ecce enim in iniquitate » conceptus sum¹. » Sed vidit eum ille qui venit cum gratia. Quid est, Vidit eum? Misertus ejus. Ergo hominem sine dolo sic commendat, ut gratiam suam in illo commendet. « Cum esses sub arbore ficu, vidi te. » Vidi te, quid magnum est, nisi intelligas aliquo modo dictum? Quid magnum est videre hominem sub arbore ficu? Si non vidisset sub ista ficu genus humanum Christus, aut aresceremus omnino, aut quomodo Pharisæi, in quibus dolus erat, id est, justificabant se verbis, factis autem mali erant, folia sola invenirentur in nobis, non fructus. Nam talem arborem ficu quando vidit Christus, maledixit, et aruit. Video, inquit, sola folia, id est, sola verba, absque fructu : « Arescat, inquit, ut nec folia habeat². » Ut quid et verba tollit? Arbor arida enim nec folia potest habere. Sic ergo erant Judæi, Pharisæi arbor illa erant : verba habebant, facta non habebant : ex sententia Domini ariditatem meruerunt. Videat ergo nos Christus sub arbore ficu : videat in carne nostra etiam fructum boni operis, ne ejus maledictione arescamus. Et quia totum gratiæ ejus imputatur, non meritis nostris : « Beati quorum remissæ » sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata : » non in quibus non sunt inventa peccata, sed quorum tecta sunt peccata. Cooperta sunt peccata, tecta sunt, abolita sunt. Si texit peccata Deus, noluit advertere; si noluit advertere, noluit animadvertere; si noluit animadvertere, noluit punire; si noluit punire, noluit agnoscere, maluit ignoscere. « Beati quorum remissæ sunt iniquitates, et » quorum tecta sunt peccata. » Nec sic intelligatis quod dixit, peccata cooperta sunt, quasi ibi sint et vivant. Tecta

¹ Psal. 1, 7. — ² Matth. xxi, 19.

ergo peccata quare dixit? Ut non viderentur. Quid enim erat Dei videre peccata, nisi punire peccata? Ut noveris quia hoc est Dei videre peccata, quod punire peccata, quid ei dicitur? « Averte faciem tuam a peccatis meis¹. » Peccata ergo tua non videat, ut te videat. Quomodo te videat? Quomodo Nathanaëlem: « Cum esses sub arbore » fici, vidi te². » Umbra fici non impedivit oculos misericordiae Dei.

X. « Nec est in ore ejus dolus³. » At vero qui nolunt confiteri peccata, laborant sine causa in defensione peccatorum suorum. Et quanto laborant in defensione peccatorum suorum jactantes merita sua, non videntes iniquitates suas, tanto plus robur eorum et fortitudo deficit. Ille enim fortis est, qui non in se, sed in Deo fortis est. Propter illud: « Ter Dominum rogavi ut auferret eum a me; et » dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea. Gratia mea, dixit; » non, Virtus tua. Sufficit, inquit, tibi gratia mea: nam » virtus in infirmitate perficitur. » Unde alio loco ipse ait: Quando infirmor, tunc fortis sum⁴. » Ergo qui vult fortis esse, velut praesumens de se, et jactans merita sua, qualiacumque illa sint, erit similis Pharisæo illi, qui quod a Deo se dicebat accepisse, superbe tamen jactabat: « Gratias, inquit, tibi⁵. » Attendite, fratres mei, quale genus superbiae commendet Deus: vere quale potest subintrare justo homini, quale potest subrepere etiam bonae spei viro. « Gratis tibi, » dicebat. Ergo cum dicebat: » Gratias tibi, » fatebatur ab illo se accepisse quod habebat. « Quid enim habes quod non accepisti⁶? » Ergo, Gratias tibi ago, dixit; « Gratias tibi ago, quia non sum » sicut cæteri homines, raptores, injusti, adulteri, sicut » et Publicanus iste⁷. » Unde ergo superbus? Non quia

¹ Psal. I, 11. — ² Joan. 1, 48. — ³ Psal. xxxi, 2. — ⁴ 2 Cor. xii, 8-10. — ⁵ Luc. xviii, 11. — ⁶ 1 Cor. iv, 7. — ⁷ Luc. xviii, 11.

de bonis suis Deo gratias agebat, sed quia super alterum se de ipsis bonis extollebat.

XI. Attendite, fratres: nam unde coeperit dicere similitudinem ipsam Dominus, Evangelista praemisit. Cum enim Christus dixisset: « Putas veniens Filius hominis » inveniet fidem in terra¹? et ne existerent quidam hæretici, qui attendentes et putantes quasi lapsum totum mundum, (omnes enim hæretici in paucis et in parte sunt,) jactarent se, quod in ipsis remansit quod de toto mundo perierit; ibi statim ubi ait Dominus: « Putas veniens Filius » hominis inveniet fidem in terra? » subjecit Evangelista et ait: « Dixit autem et ad quosdam, qui sibi justi videbantur, et spernebant cæteros, similitudinem hanc: Quidam » Pharisæus et Publicanus venerunt in templum orare²: » et cætera quæ nostis. Pharisæus ergo ille dicebat: « Gratias tibi ago. » Sed unde superbus? Quia spernebat cæteros. Unde probas? In ipsis verbis. Quomodo? Pharisæus, inquit, ille contempsit de longe stantem, cui Deus confitenti propinquabat. « Publicanus, inquit, de longinquo » stabat³: » sed Deus ad illum de longinquo non stabat? Quare Deus ab illo de longinquo non stabat? Quia alio loco dicitur: « Prope est Dominus his qui obtriverunt » cor⁴. » Videte si Publicanus iste obtriverat cor, et ibi videbitis quia prope est Dominus his qui obtriverunt cor. « Publicanus autem de longinquo stabat, et neque volebat ad cælum oculos suos levare, sed percutiebat pectus » suum⁵. » Tunsio pectoris, obtritio cordis. Quid dicebat tundens pectus? « Deus propitius esto mihi peccatori. » Et quid sententiæ Dominus? « Amen dico vobis, descendit » justificatus de templo Publicanus ille, magis quam » ille Pharisæus⁶. » Quare? Hoc est judicium Dei. « Non

¹ Luc. xviii, 8. — ² Ibid. 9. — ³ Ibid. 13. — ⁴ Psal. xxxii, 19. — ⁵ Luc. xviii, 13. — ⁶ Ibid. 14.

» sum sicut Publicanus iste, non sum sicut cæteri homi-
 » nes, injusti, raptores, adulteri: jejuno bis in sabbato,
 » decimas do omnium quæcumque possideo. » Ille non
 audet ad cœlum levare oculos suos, attendit conscientiam
 suam, longe stat, et justificatus est magis quam ille Pha-
 risæus. Quare? Rogo te, Domine, expone nobis hanc jus-
 titiam tuam, expone nobis æquitatem juris tui. Exponit
 Deus regulam legis suæ. Vultis audire quare? « Quia
 » omnis qui se exaltat, humiliabitur; et qui se humiliat,
 » exaltabitur¹. »

XII. Intendat ergo Charitas Vestra. Diximus non ausum
 fuisse oculos ad cœlum levare Publicanum. Quare cœlum
 non attendebat? Quia se attendebat. Se attendebat, ut
 primo sibi displiceret, et sic Deo placeret. Tu autem jactas
 te, erecta cervice es. Ait Dominus superbo: Non vis ad te
 attendere? ego attendo. Vis autem ut non attendam? tu
 attende. Ideo Publicanus non audebat oculos ad cœlum
 levare; quia se ipsum intuebatur, conscientiam suam pun-
 niebat: ipse sibi judex erat, ut ille intercederet; ipse pun-
 niebat, ut ille liberaret; ipse accusabat, ut ille defende-
 ret. Adeo defendit eum, quia dixit pro ipso sententiam:
 « Descendit justificatus Publicanus ille magis quam ille
 » Pharisæus: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur;
 » et qui se humiliat, exaltabitur. » Attendit se, in-
 quit, et nolui ego attendere: audivi dicentem: « Averte
 » oculos tuos a peccatis meis. » Quis est enim qui illud
 dixit, nisi qui etiam illud dixit: « Quoniam iniquitatem
 » meam ego agnosco²? » Itaque, fratres mei, erat et
 Pharisæus ille peccator. Non enim quia dicebat: « Non
 » sum sicut cæteri homines, injusti, raptores, adulteri; »
 neque quia jejunabat bis in sabbato; neque quia decimas
 dabat, non erat peccator. Quod si sine ullis peccatis esset,

¹ Luc. xviii, 14. — ² Psal. l, 5 et 11.

ipsa superbia grande crimen erat: et tamen ecce illa omnia
 dicebat. Quis tandem sine peccato? Quis gloriabitur cas-
 tum se habere cor, aut quis gloriabitur mundum se esse a
 peccatis¹? Habebat ergo ille peccata; sed perversus, et
 nesciens quo venisset, erat tanquam in statione medici
 curandus, et sana membra ostendebat, vulnera tegebat.
 Deus tegat vulnera; noli tu. Nam si tu tegere volueris
 erubescens, medicus non curabit. Medicus tegat, et cu-
 ret; emplastro enim tegit. Sub tegmine medici sanatur
 vulnus, sub tegmine vulnerati celatur vulnus. Cui celas?
 Qui novit omnia.

XIII. Itaque hic, fratres, videte quid dixit: « Quoniam
 » tacui, inveteraverunt ossa mea, a clamando me tota
 » die²? » Quid est hoc? Quasi contrarium videtur: « Quo-
 » niam tacui, inveteraverunt ossa mea a clamando. » Si
 a clamando, quomodo tacuit? Tacuit quiddam, non ta-
 cuit quiddam: tacuit unde proficeret, non tacuit unde
 deficeret: tacuit confessionem, clamavit præsumptionem.
 « Tacui » enim dixit. Non sum confessus. Ibi oportebat
 ut loqueretur; taceret merita sua, clamaret peccata sua:
 nunc autem perverse tacuit peccata sua, clamavit merita
 sua. Et quid illi contigit? Inveteraverunt ossa ejus. Inten-
 dite quia si clamaret peccata sua, et taceret merita sua,
 innovarentur ossa ejus, id est, virtutes ejus: esset robustus
 in Domino, quia inveniretur in se infirmus. Modo autem
 quia in se voluit esse firmus, factus est infirmus, et in-
 veteraverunt ossa ejus. Remansit in vetustate, qui noluit
 confitendo amare novitatem. Qui enim fiunt novi, nostis,
 fratres: quia, « Beati quorum remissæ sunt iniquitates, et
 » quorum tecta sunt peccata. » Noluit iste sibi dimitti ini-
 quitates, exaggeravit, defendit illas, jactavit merita sua.
 Ergo quoniam tacuit a confessione, inveteraverunt ossa

¹ Prov. xx, 9. — ² Psal. xxxi, 3.

ejus. « A clamando me tota die. » Quid est, « A clamando » me tota die? » Perseverando in defensione peccatorum suorum. Et tamen videte qualis sit, quia agnoscit se. Erit enim modo intelligentia : nihil præter se respiciet, et displicebit sibi, quia agnoscit se. Modo audietis, ut sanemini.

XIV. « Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum, » nec est in ore ejus dolus. Quoniam tacui, inveteraverunt » ossa mea, a clamando me tota die. Quoniam die ac » nocte gravata est super me manus tua¹. » Quid est, « Gravata est super me manus tua? » Magna res, fratres. Respicite illam sententiam rectam inter duos, Phariseum et Publicanum. Quid dictum est de Phariseo? Quoniam humiliatur. Quid dictum est de Publicano? Quoniam exaltatur. Quare ille humiliatur? Quia exaltavit se. Quare iste exaltatur? Quia humiliavit se. Ergo ut exaltantem se humiliet Deus, gravat super illum manum. Noluit humiliari confessione iniquitatis suæ, humiliatus est pondere manus Dei. Quando ille perferret manum gravem humiliantis? Quam levis fuit manus sublevantis²? Et in illo fortis, et in illo fortis : fortis ad illum premendum, fortis ad illum sublevandum.

XV. Ergo, « Quoniam die ac nocte gravata est super » me manus tua : conversus sum in ærumna mea, dum » configeretur spina³. » Ex ipsa aggravatione manus tuæ, ex ipsa humiliatione conversus sum in ærumna mea, factus sum miser, confixa est mihi spina, compuncta est conscientia mea. Quid factum est cum configeretur spina? Datus est ei sensus doloris, invenit infirmitatem suam. Et ille qui tacuerat confessionem peccati sui, ut clamando in defensione peccati sui inveterasceret virtus ejus, id est,

¹ Psal. xxxi, 4. — ² Forte, *Quam gravis fuit manus humiliantis, tam levis fuit*, etc. — ³ Psal. xxxi, 4.

ossa ejus converterentur in vetustatem, modo quid fecit confixa spina? « Peccatum meum cognovi. » Ergo jam cognoscit. Si ille cognoscit, ille ignoscit. Audite quid sequitur : videte si non ipse dicit. « Peccatum meum cognovi, et injustitiam meam non operui¹. » Hoc jamdudum dicebam : Noli operire tu, et operit Deus. « Beati » quorum remissæ sunt iniquitates, et quorum tecta sunt » peccata. » Qui tegunt peccata, nudantur : iste autem nudavit, ut cooperiretur. « Iniquitatem meam non operui. » Quid est, « Non operui? » Jamdudum tacueram : modo quid? « Dixi : » Quiddam contrarium illi taciturnitati. « Dixi : » Quid dixisti? « Pronuntiabo adversum me in » justitiam meam Domino; et tu dimisisti impietatem » cordis mei². Dixi : » Quid dixisti? Non jam pronuntiat, promittit se pronuntiaturum; et ille jam dimittit. Attendite, fratres, magna res : dixit, « Pronuntiabo : » non dixit, Pronuntiavi, et tu dimisisti : dixit, « Pronuntiabo, » et tu dimisisti : » quia eo ipso quod dixit, « Pronun- » tiabo, » ostendit quia nondum ore pronuntiaverat, sed corde pronuntiaverat. Hoc ipsum dicere, « Pronuntiabo, » pronuntiare est : ideo « Et tu dimisisti impietatem cordis » mei. » Confessio ergo mea ad os nondum venerat; dixeram enim, « Pronuntiabo adversum me : » verumtamen Deus audivit vocem cordis mei. Vox mea in ore nondum erat, sed auri Dei jam in corde erat. « Tu dimisisti im- » pietatem cordis mei : » quia dixi, « Pronuntiabo. »

XVI. Sed non suffecerat : non dixit, « Pronuntiabo » injustitiam meam Domino : » non sine causa dixit, « Pronuntiabo adversum me : » et hoc interest. Multi enim pronuntiant iniquitatem suam, sed adversus ipsum Dominum Deum : quando inveniuntur in peccatis dicunt, Deus hoc voluit. Si enim homo dicat, Non feci; aut, Hoc

¹ Psal. xxxi, 5. — ² Ibid.

factum quod arguis non est peccatum : non pronuntiat nec adversum se, nec adversum Deum. Si dicat, Prorsus feci, et peccatum est, sed Deus hoc voluit, quid ego feci? Hoc est pronuntiare adversum Deum. Forte dicatis, Nemo hoc dicit : quis est qui dicat, Deus hoc voluit? Multi et hoc dicunt : sed et qui hoc non dicunt, quid aliud dicunt, qui dicunt, Fatum mihi fecit, stellæ meæ fecerunt? Ita jam per circuitum ad Deum volunt pervenire. Per circuitum volunt pervenire ad Deum accusandum, qui nolunt de compendio venire ad Deum placandum : et dicunt, Fatum mihi fecit. Quid est fatum? Stellæ meæ fecerunt. Quid sunt stellæ? Certe istæ quas in cœlo conspicimus. Et quis eas fecit? Deus. Quis eas ordinavit? Deus. Ergo vides quod voluisti dicere, Deus fecit ut peccarem. Ita ille injustus, tu justus : quia nisi ille fecisset, tu non peccasses. Tolle istas excusationes in peccatis : memento illius Psalmi : « Ne declines cor meum in verba maligna ad excusandas excusationes in peccatis, cum hominibus operantibus iniquitatem. » At enim magni viri sunt, qui defendunt peccata sua; magni sunt, et qui numerant sidera, et qui computant stellas et tempora, et dicunt quis quando vel peccet vel bene vivat, et quando Mars faciat homicidam, et Venus adulteram : magni, docti viri, et electi videntur in hoc sæculo. Sed quid ait in Psalmo? « Ne declines cor meum in verba mala, cum hominibus operantibus iniquitatem, et non communicabo cum electis eorum¹. » Dicant illi electos et doctos numeratores siderum, dicant illi sapientes eos qui quasi digerunt in digitis fata humana, et describunt de stellis mores humanos. Cum libero arbitrio me creavit Deus : si peccavi, ego peccavi : ut non solum pronuntiem iniquitatem meam Domino, sed adversum me, non adversum eum. « Ego

¹ Psal. cxi, 4.

» dixi, Domine, miserere mei, » clamat æger ad medicum, « Ego dixi. » Quare, « Ego dixi? » Sufficeret, « Dixi. » Ego » cum emphasi dictum est; « Ego, » ego, non factum, non fortuna, non diabolus; quia nec ipse coëgit, sed ego persuadenti consensi : « Ego dixi, Domine, miserere mei, sana animam meam, quoniam peccavi tibi¹. » Sic et hic statuit, et proposuit : « Dixi : Pronuntiabo adversum me iniquitatem meam Domino, et tu remisisti iniquitatem cordis mei. »

XVII. « Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno². » Quo tempore? « Pro hac. » Pro qua hac? Pro impietate. Pro qua? Pro ipsa venia peccatorum. « Pro hac orabit ad te omnis sanctus, in tempore opportuno. » Inde orabit ad te omnis sanctus, quia dimisisti peccata. Nam si non dimitteres peccata, non esset sanctus qui ad te oraret, « Pro hac orabit ad te omnis sanctus, in tempore opportuno : » quando manifestabitur Novum Testamentum : quando manifestabitur gratia Christi, quod est tempus opportunum. « Cum autem venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, » (id est, ex foemina, indiscrete enim vocabant hoc antiqui,) factum sub Lege, ut eos qui sub Lege erant redimeret³. » Unde redimeret? A diabolo, a perditione, a peccatis suis, ab eo cui se vendiderant. « Ut eos qui sub Lege erant, redimeret. » Sub Lege enim erant, quia premebat eos Lex. Conditio eos premebat, convincendo de reatu, non salvando. Et quidem mala prohibebat : sed quia illi vires non habebant per se ipsos justificandi se, clamandum erat ad illum, quomodo clamabat, qui captivus ducebatur sub lege peccati : « Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus⁴? » Erant omnes homines sub Lege, non in Lege : jam illa deprimente, illa

¹ Psal. xi, 5. — ² Id. xxxi, 7. — ³ Gal. iv, 4, 5. — ⁴ Rom. vii, 23, 24.